

**Spółka z ograniczoną
odpowiedzialnością.
Tom II. Komentarz
do art. 227-300 KSH**

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Tytuł III. Spółki kapitałowe

Dział I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

(...)

Rozdział 3. Organy spółki

(...)

Oddział 3. Zgromadzenie wspólników

Art. 227. [Uchwały]

§ 1. Uchwały wspólników są podejmowane na zgromadzeniu wspólników.

§ 2. Bez odbycia zgromadzenia wspólników mogą być powzięte uchwały, jeżeli wszyscy wspólnicy wyrażą na piśmie zgodę na postanowienie, które ma być powzięte, albo na głosowanie pisemne.

Spis treści

	Nb		Nb
I. Podejmowanie uchwał na zgromadzeniu wspólników (art. 227 § 1)	1–6	F. Zarządzenie głosowania i zliczenie głosów	45–58
II. Powzięcie uchwał bez odbycia zgromadzenia wspólników (art. 227 § 2)	7–91	G. Sposób oddania głosu	59–66
A. Uwagi wprowadzające	7–18	H. Skutki naruszenia	67–70
B. Treść zgody	19–24	I. Legitymacja do głosowania w głosowaniu pisemnym	71–81
C. Forma zgody	25–33	J. Tajność głosowania	82–84
D. Udzielający zgody	34–41	K. Udokumentowanie głosowania pisemnego	85–88
E. Zainicjowanie głosowania pisemnego	42–44	L. Inne	89–91

I. Podejmowanie uchwał na zgromadzeniu wspólników (art. 227 § 1)

1. Zasada podejmowania uchwał wspólników na zgromadzeniu wspólników. Zasada 1 podejmowania uchwał wspólników na zgromadzeniu wspólników doznaje trzech wyjątków. Po pierwsze, w razie podejmowania uchwał w trybie pisemnym (kurendy, obiegowym), o którym mowa w art. 227 § 2 KSH. Po drugie, w razie wykonywania przez jednego wspólnika spółki jednoosobowej uprawnień przysługujących zgromadzeniu wspólników stosownie do art. 156 KSH. Po trzecie, w przypadku spółki, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy, w razie podejmowania uchwał przy wykorzystaniu wzorca uchwały udostępnionego w systemie teleinformatycznym, a więc w trybie z art. 240¹ KSH. Patrz ponadto uwagi do art. 240¹ KSH odnośnie do uchwał podejmowanych przy wykorzystaniu wzorca uchwały udostępnionego w systemie teleinformatycznym.

2. Pojęcie uchwały wspólników i uchwały zgromadzenia wspólników. Uchwała wspólników 2 to pojęcie najszerze. Uchwały wspólników podejmowane na zgromadzeniu wspólników są nazywane uchwałami zgromadzenia wspólników. W trybie z art. 227 § 2 KSH lub art. 240¹ KSH uchwały wspólników mogą być powzięte także bez odbycia zgromadzenia wspólników, będąc wówczas uchwałami wspólników, ale nie uchwałami zgromadzenia wspólników. Na gruncie KSH

nie jest natomiast trafne uznanie, że każda uchwała wspólników jest uchwałą zgromadzenia wspólników jako że podejmuje ją organ spółki, jakim jest zgromadzenie wspólników, przy czym zgromadzenie wspólników mogłoby podejmować uchwały na posiedzeniu (byłyby to wówczas, przy przyjęciu tej konwencji terminologicznej, uchwały zgromadzenia wspólników podjęte na posiedzeniu) oraz w trybie z art. 227 § 2 KSH lub art. 240¹ KSH (byłyby to wówczas, przy przyjęciu tej konwencji terminologicznej, uchwały zgromadzenia wspólników podjęte w trybie pisemnym (kurendy, obiegowym), odpowiednio, przy wykorzystaniu wzorca uchwały udostępnionego w systemie teleinformatycznym, czy bardziej ogólnie: uchwały zgromadzenia wspólników podjęte bez odbycia posiedzenia). Terminologia ta wprawdzie lepiej podkreśla rolę zgromadzenia wspólników jako organu spółki, ale nie jest ona używana w KSH (w szczególności KSH nie wspomina o posiedzeniu zgromadzenia wspólników). Marginalizowałaby ona też używane przez KSH określenie uchwała wspólników, zrównując je z również używanym „uchwała zgromadzenia wspólników”.

- 3 3. Uchwała wspólników jako wynik jednego głosowania.** Uchwała wspólników obejmuje wynik jednego głosowania wspólników (co nie wyklucza głosowań cząstkowych w przypadku głosowań nad powołaniem do pełnienia funkcji, w razie zgłoszenia większej liczby kandydatów niż liczba miejsc do obsadzenia). Może ona jednak zawierać decyzje w różnych sprawach. Nie ma przeszkód, aby w ramach jednej uchwały (a więc jednego głosowania) podjęto decyzje wymagające różnej większości czy kworum (tak też *R. Pabis*, w: *M. Bieniak i in.*, Kodeks, 2020, art. 227, Nb 4; odmiennie wyr. SN z 6.4.2000 r., II CKN 268/00, OSNC 2000, Nr 10, poz. 187). Ponieważ nie może dojść do podjęcia w głosowaniu części głosowanej uchwały, a jedynie całości tej uchwały (względnie może dojść do niepodjęcia żadnej uchwały), uchwała taka zostanie podjęta tylko, jeżeli jednocześnie spełni wymagania dotyczące podjęcia każdej z objętych nią decyzji.

Przykład: Pod głosowanie poddano uchwałę, które obejmuje wyrażenie zgody na dokonanie przez spółkę określonej czynności, oraz jednocześnie zmianę umowy spółki. Jest to w konkretnym przypadku wynikiem uzgadniania stanowisk poszczególnych wspólników, gdzie część tych wspólników zgodziła się głosować za zgodą na dokonanie przez spółkę określonej czynności tylko, jeżeli skądinąd dojdzie do określonej zmiany umowy spółki. Stąd poddanie tych dwóch decyzji w jednym głosowaniu. Jeżeli więc uzyskana zostanie wymagana większość, uchwała obejmująca obie te decyzje zostanie podjęta. W braku uzyskania większości 2/3 głosów, koniecznej w tej spółce do zmiany umowy spółki, żadna uchwała nie zostanie podjęta, chociażby uzyskano w tym głosowaniu większość bezwzględną, która wystarczałaby do podjęcia decyzji o wyrażeniu zgody na dokonanie przez spółkę określonej czynności. Jeżeli wspólnik lub wspólnicy nie chcieliby łączyć tego w jednym głosowaniu, mogą zaproponować stosowne zmiany do projektu uchwały.

- 4 4. Zgromadzenie wspólników jako organ spółki.** Zgromadzenie wspólników jest tradycyjnie i trafnie określane jako organ spółki, przy czym precyzyjniej należałoby stwierdzić, że organem spółki są wspólnicy działający w określony sposób *in corpore* (odmiennie *K. Kopaczyńska-Pieczniak*, w: *A. Kidyba* (red.), Kodeks, t. II, 2018, art. 227, pkt 4) (czy to w ramach zgromadzenia wspólników, czy w trybie pisemnym lub z art. 240¹ KSH). Nie jest więc tak, że uchwała powzięta zgodnie z art. 227 § 2 KSH lub art. 240¹ KSH, nie jest uchwałą organu spółki (podobnie *R. Pabis*, w: *A. Opalski* (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 77, podkreślając, że pojęcie zgromadzenia wspólników obejmuje w rzeczywistości wspólników jako zbiorowość tworzącą organ; odmiennie *K. Kopaczyńska-Pieczniak*, w: *A. Kidyba* (red.), Kodeks, t. II, 2018, art. 227, pkt 4). Zwrot „zgromadzenie wspólników” używany na określenie organu spółki wynika z tego, że uchwały wspólników zapadają zazwyczaj na zgromadzeniu.
- 5 5. Zgromadzenie wspólników a inne organy spółki.** Nie ma dzisiaj podstaw do tego, aby zgromadzenie wspólników określać jako najwyższy organ spółki. Kodeks nie zna bowiem żadnej hierarchii organów. Wprawdzie wspólnicy mogą w modelu kodeksowym wydawać członkom zarządu wiążące polecenia dotyczące prowadzenia spraw spółki, a także są uprawnieni do powoływania i odwoływania członków innych organów, nie mogą jednak przejąć kompetencji zarządu do prowadzenia spraw i reprezentacji spółki. W modelu kodeksowym szereg istotnych decyzji odnośnie do spraw spółki wymaga jednak zgody wspólników (np. zbycie przedsięwzię-

stwa, zbycie nieruchomości), a nawet z mocy przepisu szczególnego jest zastrzeżone do decyzji wspólników (np. zmiana umowy spółki, podwyższenie lub obniżenie kapitału zakładowego, połączenie spółek). Inaczej, odwołując się do tego określenia, *K. Kopaczyńska-Pieczniak*, w: *A. Kidyba* (red.), *Kodeks*, t. II, 2018, art. 227, pkt 5; *R. Pabis*, w: *M. Bieniak i in.*, *Kodeks*, 2020, art. 227, Nb 1.

6. Zastosowanie w spółce jednoosobowej. Nie jest wykluczone podjęcie w trybie pisemnym z art. 227 § 2 KSH uchwały wspólników przez jedynego wspólnika spółki jednoosobowej (tak też *R. Pabis*, w: *A. Opalski* (red.), *Kodeks*, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 77). Różnica między podjęciem uchwały w tym trybie a podjęciem przez jedynego wspólnika spółki jednoosobowej decyzji w trybie art. 156 KSH, co również pozostaje możliwe, sprowadzi się do wymagania pisemności podjęcia uchwały na gruncie art. 227 § 2 KSH, przy dowolnej formie powzięcia decyzji na gruncie art. 156 KSH, gdzie wymaga ona jednak zaprotokołowania. Podjęta w trybie art. 156 KSH decyzja jedynego wspólnika nie zapada też jako wynik głosowania, które formuje akt woli organu, lecz zastępuje ten akt woli organu. Patrz uwagi przy art. 156, Nb 36.

II. Powzięcie uchwał bez odbycia zgromadzenia wspólników (art. 227 § 2)

A. Uwagi wprowadzające

1. Terminologia. Tryb, o którym mowa w art. 227 § 2 KSH, jest określany jako głosowanie pisemne, tryb pisemny, obiegowy czy kurendy. Pojęcia te dotyczą na równi obu postaci głosowania, o których mowa w art. 227 § 2 KSH. Ich cechą wspólną jest to, że uchwała zapada mimo braku koniecznej jedności miejsca i czasu działania wspólników (a jednocześnie inaczej niż przy wykorzystaniu wzorca uchwały udostępnionego w systemie teleinformatycznym). W szczególności nie jest zasadne różnicowanie mającej zastosowanie terminologii między przypadkiem, gdy wszyscy wspólnicy wyrażą na piśmie zgodę na postanowienie, które ma być powzięte, a przypadkiem, gdy uchwała zostanie podjęta w głosowaniu pisemnym wymaganą większością głosów. Dlatego w niniejszym Komentarzu oba te przypadki określane są jako głosowanie pisemne (inaczej: tryb pisemny, obiegowy czy kurendy) (odmiennie np. *A. Kidyba*, *Komentarz aktualizowany*, 2021, art. 227, pkt 3; *K. Kopaczyńska-Pieczniak*, w: *A. Kidyba* (red.), *Kodeks*, t. II, 2018, art. 227, pkt 7; *R. Pabis*, w: *A. Opalski* (red.), *Kodeks*, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 87, którzy za tryb obiegowy, inaczej kurendy, uważają tylko przypadek, gdy wszyscy wspólnicy wyrazili zgodę na postanowienie, które ma być powzięte). Taką interpretację wspiera też sposób użycia tego określenia przez ustawodawcę w art. 248 § 3 KSH oraz art. 250 pkt 2 KSH, gdzie w odniesieniu do obu tych przypadków mówi się o uchwale pisemnej czy pisemnym głosowaniu. Do odmiennego wniosku nie prowadzi też określenie „albo na głosowanie pisemne” w art. 227 § 2 *in fine* KSH. Okoliczność, że głosowanie, o którym mowa w art. 227 § 2 *in fine* KSH, jest głosowaniem pisemnym, nie oznacza bowiem, że głosowaniem pisemnym nie jest też głosowanie, o którym mowa w początkowej części tego przepisu, gdzie zgoda na piśmie na głosowanie pisemne nie była uzyskiwana, ponieważ wszyscy wspólnicy od razu, również na piśmie, a więc w jednomyślnym głosowaniu pisemnym, zgodzili się na postanowienie, które ma być powzięte. Jedno i to samo „głosowanie pisemne” może więc mieć dwie podstawy: albo jednomyślność wspólników w głosowaniu albo zgoda na piśmie na takie głosowanie. Trzeba to w każdym razie odróżnić od przypadku, gdy do głosowania pisemnego dochodzi na zgromadzeniu wspólników, tj. poprzez wydanie wspólnikom kart do głosowania i oddanie przez nich głosu na tych kartach (w drodze zaznaczenia sposobu głosowania na karcie i jej zwrotu), zamiast w szczególności poprzez podniesienie ręki.

2. Dwie postaci głosowania pisemnego. Głosowanie pisemne może się odbyć albo: 1) w ten sposób, że wszyscy wspólnicy wyrażą na piśmie zgodę na postanowienie, które ma być powzięte (czyli wszyscy wspólnicy zagłosują na piśmie „za” proponowaną uchwałą), albo 2) w ten sposób, że wszyscy wspólnicy wyrażą na piśmie zgodę na głosowanie pisemne, która to zgoda otwiera drogę do pisemnego głosowania uchwały, i do jej podjęcia w tym głosowaniu pisemnym większością głosów i przy kworum wymaganym w danej sprawie, a więc, jeżeli w danej sprawie nie jest wymagana jednomyślność, chociażby część głosów

oddanych w ramach takiego pisemnego głosowania była głosami „przeciw” proponowanej uchwały lub głosami wstrzymującymi się, a nawet, jeżeli nie jest wymagane 100% kworum, chociażby część głosów nie została oddana w terminie wyznaczonym na głosowanie. W drugim przypadku dochodzi więc do zgody na zmianę trybu podejmowania uchwały, z jej podejmowania na zgromadzeniu wspólników, na jej podejmowanie w trybie pisemnym (obiegowym, kurendy). O takim rozróżnieniu mówi też *A. Kidyba*, Komentarz aktualizowany, 2021, art. 227, pkt 3; *K. Kopaczyńska-Pieczniak*, w: *A. Kidyba* (red.), Kodeks, t. II, 2018, art. 227, pkt 7; *R. Pabis*, w: *M. Bieniał i in.*, Kodeks, 2020, art. 227, Nb 6, 7; *R. Pabis*, w: *A. Opalski* (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 77.

- 9 3. Głosowanie pisemne a wyrażenie przez wszystkich wspólników „na piśmie” zgody na postanowienie, które ma być powzięte.** Głosowanie pisemne, o którym mowa w art. 227 § 2 *in fine* KSH, to nic innego niż głosowanie „na piśmie”, gdzie jednak (odmiennie niż w powoływany wyrażnie w art. 227 § 2 KSH przypadku wyrażenia przez wszystkich wspólników na piśmie zgody na postanowienie, które ma być powzięte) nie wszyscy wspólnicy oddali w czasie głosowania ważny głos, tudzież część wspólników głosowała przeciwko uchwałę lub oddała głos wstrzymujący, ale w każdym wypadku wszyscy oni na piśmie wyrazili zgodę na głosowanie pisemne, co otwiera drogę do głosowania pisemnego w danej sprawie czy danej uchwały.
- 10 4. Brak wymagania dopuszczenia w umowie spółki.** Odmiennie niż to jest z głosowaniem pisemnym w przypadku rady nadzorczej (art. 222 § 4 KSH), komisji rewizyjnej (art. 222 § 4 KSH w zw. z art. 222 § 7 KSH) czy zarządu (art. 208 § 5 zd. 1 KSH w zw. z art. 208 § 1 KSH), głosowanie przez wspólników w trybie art. 227 § 2 KSH nie wymaga dopuszczenia w umowie spółki. Wynika to z nieobecnego z kolei w tamtych przypadkach wymagania zgody na piśmie wszystkich wspólników na postanowienie, które ma być powzięte czy na głosowanie pisemne.
- 11 5. Semiimperatywny charakter przepisu.** Umowa spółki nie może zliberalizować wymagań dla podjęcia uchwały wspólników w trybie pisemnym (obiegowym, kurendy) (tak też *R. Pabis*, w: *M. Bieniał i in.*, Kodeks, 2020, art. 227, Nb 9, Nb 78) i to w żadnej konfiguracji wspólników. W szczególności zgoda wspólników na głosowanie pisemne nie może wynikać już z umowy spółki (tak też *R. Pabis*, w: *A. Opalski* (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 89). Umowa spółki może natomiast, o czym będzie jeszcze mowa, wykluczyć głosowanie pisemne w określonej sprawie czy sprawach, a nawet we wszystkich sprawach, wymagając dla takiej sprawy zawsze „uchwały zgromadzenia wspólników” (czyli uchwały wspólników podjętej na zgromadzeniu wspólników) (za dopuszczalnością zaostrożenia wymagań także *R. Pabis*, w: *M. Bieniał i in.*, Kodeks, 2020, art. 227, Nb 9, 13, 78; *K. Kopaczyńska-Pieczniak*, w: *A. Kidyba* (red.), Kodeks, t. II, 2018, art. 227, pkt 9). O tym, czy odwołanie w umowie spółki do uchwały zgromadzenia wspólników zamiast do uchwały wspólników, oznacza wolę wspólników wyłączenia w danej sprawie głosowania pisemnego należy rozstrzygać w każdym konkretnym przypadku postanowienia umowy spółki, bo niewłaściwe byłoby założenie, że każde takie odwołanie automatycznie wyklucza w danej sprawie zastosowanie trybu podejmowania uchwały z art. 227 § 2 KSH.
- 12 6. Odwołania w KSH do uchwały zgromadzenia wspólników a podjęcie uchwały w trybie pisemnym.** Tak samo jest z odwołaniami do zgromadzenia wspólników czy uchwały zgromadzenia wspólników w samym KSH – nie powodują one konieczności automatycznego uznania, że uchwała nie może zostać podjęta w głosowaniu pisemnym z art. 227 § 2 KSH (tak też *A. Kidyba*, Komentarz aktualizowany, 2021, art. 227, pkt 2; *R. Pabis*, w: *M. Bieniał i in.*, Kodeks, 2020, art. 227, Nb 12; odmiennie *K. Kopaczyńska-Pieczniak*, w: *A. Kidyba* (red.), Kodeks, t. II, 2018, art. 227, pkt 8, chociaż inaczej przy pkt 9). Przy odmiennej interpretacji racji bytu nie miałyby w przeszłości (obecnie wykreślony) art. 231 § 4 KSH, wyraźnie wykluczający możliwość głosowania pisemnego w sprawach, o których mowa w art. 231 § 2 i 3 KSH. Przykłady niekonsekwentnego posługiwania się przez ustawodawcę określeniem „uchwała zgromadzenia wspólników” można byłoby mnożyć (np. art. 6 § 3 KSH, art. 17 § 1 KSH, art. 254 § 2 KSH). Trzeba też zauważyć, że wspólnik, który będzie chciał podjęcia uchwały w danej sprawie na zgromadzeniu wspólników, zamiast w trybie z art. 227 § 2 KSH, może po prostu nie wyrazić

na piśmie swojej zgody na głosowanie w tym trybie, nawet jeżeli taki tryb głosowania nie byłby wyłączony już przez KSH czy umowę spółki (zwraca na to uwagę A. Kidyba, Komentarz aktualizowany, 2021, art. 227, pkt 2). W niewielu przypadkach można natomiast przyjąć, że ustawodawca chce głosowania na zgromadzeniu wspólników niezależnie od woli wspólników, a więc także tam, gdzie sami wspólnicy byliby gotowi głosować uchwałę w trybie z art. 227 § 2 KSH. Do niedawna takim przykładem był właśnie art. 231 § 4 KSH.

7. Odwołania w KSH do zwołania zgromadzenia wspólników a podjęcie uchwały 13 w trybie pisemnym. Do odmiennych wniosków co do dopuszczalności podjęcia uchwały w trybie pisemnym z art. 227 § 2 KSH nie prowadzi też wzmianka w przepisach, w kontekście podejmowania uchwały, o zwołaniu zgromadzenia wspólników (odmiennie R. Pabis, w: M. Bieniak i in., Kodeks, 2020, art. 227, Nb 12; K. Kopaczyńska-Pieczniak, w: A. Kidyba (red.), Kodeks, t. II, 2018, art. 227, pkt 10; R. Pabis, w: A. Opalski (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 93). Chodzi o art. 233, 288 § 2 KSH. To, że w określonych okolicznościach zarząd ma obowiązek zwołać zgromadzenie czy że ma obowiązek dodatkowo zawiadomić o zamiarze dokonania określonej czynności czy podjęcia określonej uchwały (jak z kolei w art. 504, 539 i art. 560 KSH), nie znaczy, że wspólnicy zostają z korzyścią dla zarządu ubezwłasnowolnieni, a więc, że bez zwołania przez zarząd zgromadzenia nie mogą oni podjąć takiej uchwały, obojętnie czy na zgromadzeniu odbywanym bez formalnego zwołania na zasadach z art. 240 KSH, w drodze rozszerzenia porządku obrad zwołanego zgromadzenia na zasadach z art. 239 § 1 KSH, czy w trybie pisemnym z art. 227 § 2 KSH.

8. Zróznicowanie wymaganej większości głosów. Jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, 14 uchwała wspólników wymaga tej samej większości niezależnie od sposobu jej podejmowania (art. 245 KSH) (tak też R. Pabis, w: A. Opalski (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 79, 89). Umowa spółki może jednak różnicować wymaganą większość głosów dla podjęcia uchwały zależnie od sposobu podejmowania uchwały, w szczególności stawiając surowsze wymagania, jeżeli uchwała jest podejmowana w głosowaniu pisemnym z art. 227 § 2 KSH. Chodzi o to, aby w trybie pisemnym z art. 227 § 2 KSH podejmowana była uchwała nie tylko wówczas, gdy wszyscy wspólnicy nie widzą potrzeby odbycia w tym celu zgromadzenia (i dlatego godzą się na piśmie na głosowanie pisemne), ale też nie ma u odpowiednio dużej części wspólników wątpliwości co do zasadności podjęcia tej uchwały (w przeciwieństwie do samej zasadności jej głosowania poza zgromadzeniem po to, aby sprawę przesądzić, tudzież w przeciwieństwie do samego godzenia się wspólników na jej głosowanie poza zgromadzeniem). Jeżeli więc taka surowsza większość nie byłaby w głosowaniu pisemnym uzyskana, konieczne byłoby w tym celu odbycie zgromadzenia, aby móc w ramach tego zgromadzenia przeprowadzić dyskusję nt. zasadności podjęcia uchwały (czyli rozpatrzyć sprawę). Sprawa okazała się bowiem bardziej kontrowersyjna (sporna) niż mogło się początkowo wydawać tak wspólnikom będącym „za”, jak i „przeciw” uchwale.

Przykład: Zgodnie z umową spółki uchwała podejmowana w głosowaniu pisemnym wymaga co najmniej 2/3 głosów oddanych, chyba że uchwała w danej sprawie z mocy KSH czy umowy spółki wymagałaby większości bardziej surowej. Wówczas, jeżeli ponad 1/3 głosów oddanych w głosowaniu pisemnym byłaby przeciwko uchwale, w świetle umowy spółki konieczne byłoby, gdyby mimo to miała zostać podjęta, zwołanie w celu jej podjęcia zgromadzenia wspólników. Na tym zgromadzeniu byłaby możliwość dyskusji o związanych z uchwałą wątpliwościach czy obawach tak dużej części wspólników, jaka w tym przypadku zagłosowała w głosowaniu pisemnym przeciwko uchwale. Inaczej byłoby, gdyby uchwała była głosowana na zgromadzeniu i uzyskała jedynie bezwzględną większość, co znaczyłoby tylko tyle, że większość wspólników, świadoma po dyskusji na zgromadzeniu obaw czy wątpliwości będących udziałem mniejszości, nie dała się im jednak przekonać.

9. Zróznicowanie wymaganego kworum. Jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, 15 uchwała wspólników wymaga tego samego kworum niezależnie od sposobu jej podejmowania (art. 241 KSH), a więc tak w przypadku podejmowania jej na zgromadzeniu wspólników, jak i w głosowaniu pisemnym prowadzonym za zgodą na piśmie wszystkich wspólników (tak też R. Pabis, w: A. Opalski (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 79). O ile bowiem zgoda wszystkich wspólników na głosowanie pisemne jest warunkiem przeprowadzenia tego

głosowania, to w głosowaniu pisemnym nie jest konieczne, jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, oddanie ważnego głosu przez wszystkich współników. Oczywiście w przypadku, gdy uchwała współników zostaje podjęta w ten sposób, że wszyscy współnicy wyrażą zgodę na postanowienie, jakie ma być powzięte, kworum wynosi 100%. Tak samo jak to jest z większością głosów umowa spółki może jednak różnicować wymagane kworum zależnie od sposobu podjęcia uchwały.

Przykład: Zgodnie z umową spółki podjęcie uchwały w głosowaniu pisemnym, o którym mowa w art. 227 § 2 KSH, wymaga zgody wszystkich współników.

- 16 10. Uzasadnienie przepisu.** Wymaganie przez art. 227 § 2 KSH zgody każdego współnika (bez względu na jego udział w kapitale zakładowym czy w ogóle głosów) wynika z tego, że przejście do trybu głosowania pisemnego zamyka każdemu ze współników możliwość wykorzystania zgromadzenia do przedstawienia innym współnikom swojego stanowiska w sprawie poddanej pod głosowanie i tym samym zbudowania wokół siebie na zgromadzeniu, jakkolwiek małą część kapitału i głosów reprezentowałby samodzielnie dany współnik, wymaganej dla podjęcia uchwały w danej sprawie większości lub mniejszości blokującej podjęcie uchwały w danej sprawie. Oczywiście zależy to też od rozkładu udziałów i głosów pomiędzy poszczególnymi współnikami, tj. możliwości takiej sprzyja rozdrobnienie składu współników. Stąd – biorąc pod uwagę ten możliwy efekt kuli śnieżnej, tj. zgrupowania się wokół danego współnika innych współników już na samym zgromadzeniu – ustawodawca nie przewiduje niższego progu, od którego głosowanie pisemne stałoby się możliwe, np. nie wystarcza dla dopuszczalności głosowania pisemnego aprobatą tej części współników, których głosy wystarczyłyby dla podjęcia uchwały na zgromadzeniu, nawet gdyby wszyscy pozostali współnicy zagłosowali na zgromadzeniu przeciwko uchwale.

Przykład: Wspólnikami spółki są Kowalski (30% udziałów i głosów) oraz 50 innych osób posiadających po nie więcej niż 2% udziałów i głosów każdy, w tym Frankowski (1% udziałów i głosów). Wprawdzie Frankowski, pomijając przypadek bardzo niskiego kworum na zgromadzeniu, nie może samodzielnie ani doprowadzić do podjęcia na zgromadzeniu jakiegokolwiek uchwały ani zablokować jej podjęcia, może on jednak, jeżeli zgromadzenie współników się odbędzie, przekonać na tym zgromadzeniu innych obecnych tam współników do zagłosowania, tak jak on, „za” czy „przeciw” uchwale. Równie skutecznego narzędzia nie ma on przy głosowaniu pisemnym, gdzie pozostawałyby mu inne środki dotarcia do pozostałych współników ze swoją argumentacją. Stąd wymaganie w art. 227 § 2 KSH zgody każdego współnika, a więc także i Frankowskiego, na głosowanie pisemne. Można przy tym zauważyć, że wartość głosowania na zgromadzeniu spada w miarę koncentracji składu współników. Prawdopodobnie przy trzech czy czterech współnikach w spółce mogą oni łatwo przedstawić sobie wzajemnie swoją argumentację „za” lub „przeciw” uchwale także bez odbycia zgromadzenia.

- 17 11. Praktyczne zastosowanie.** Tryb podejmowania uchwał z art. 227 § 2 KSH znajduje w praktyce szczególnie szerokie zastosowanie w przypadku spółek z niewielką liczbą blisko współpracujących ze sobą współników. Wspólnicy ci dla rozpatrzenia spraw spółki podlegających ich decyzji nie potrzebują więc odbycia zgromadzenia współników (obojętnie formalnie zwołanego czy odbywanego bez formalnego zwołania), a więc zgromadzenie współników z ich udziałem, gdyby miało zostać odbyte, służyłoby wyłącznie jako sposób sformalizowania uzgodnionych już przez nich nieformalnie decyzji a nie jako mechanizm wypracowywania porozumienia między współnikami. Tymczasem sformalizowanie tych decyzji może łatwiej nastąpić w trybie z art. 227 § 2 KSH. Sprzyja temu szczególnie liberalna wykładnia wymagania pisemności, o której mowa w art. 227 § 2 KSH.
- 18 12. Brak odpowiednika w spółce akcyjnej.** Artykuł 227 § 2 KSH nie ma odpowiednika na gruncie prawa akcyjnego. Jest to nie tyle kwestia bardziej osobowego charakteru spółki z o.o. (taki argument podnosi *K. Kopaczyńska-Pieczniak*, w: *A. Kidyba* (red.), *Kodeks*, t. II, 2018, art. 227, pkt 7), co konsekwencja przyjęcia przez ustawodawcę, po pierwsze, że skład współników w spółce akcyjnej (często obliczonej na większe przedsięwzięcia gospodarcze finansowane w zamyśle ustawodawcy dzięki rozproszonemu kapitałowi) będzie bardziej liczny, co samo w sobie utrudniłoby praktyczne wykorzystanie tej instytucji na większą skalę. Po

drugie, wynika to ze znaczenia dla prawidłowego nadzoru nad działalnością spółki (szczególnie, że ze względu na swoją skalę działalności będzie ona miała większe znaczenie gospodarcze) osobistej styczności wspólników i tym samym możliwości wymiany poglądów (rozpatrzenia spraw) przy okazji głosowania decyzji (stąd też uprzednio wyłączenie głosowania pisemnego w spółce z o.o. w uchylonym obecnie art. 231 § 4 KSH i to niezależnie od woli samych zainteresowanych). Po trzecie, co wiąże się z uwagą poprzednią, jest to konsekwencją dalej idących wymagań odnośnie do utrwalenia podjęcia decyzji przez akcjonariuszy, w szczególności w zakresie protokolowania.

B. Treść zgody

1. Zgoda na głosowanie pisemne z dopiero późniejszym głosowaniem uchwały. 19
Artykuł 227 § 2 KSH uwzględnia także przypadek, gdy wspólnik nie chce od razu głosować na piśmie określonej uchwały, ale wprawdzie chce przesądzenia czy wszyscy wspólnicy wyrażają na piśmie zgodę na głosowanie w tym trybie i dopiero po takim przesądzeniu chce on oddać swój głos na uchwałę (tak też *R. Pabis*, w: *A. Opalski* (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 90). Ponadto, o czym dalej, możliwe jest także, że zgoda wspólnika na piśmie na głosowanie pisemne nie będzie dotyczyć konkretnej proponowanej uchwały, ale szerzej: będzie ona dotyczyć określonej sprawy, jaka miałaby być głosowana w głosowaniu pisemnym, co również prowadzi do rozróżnienia, w tym czasowego, wyrażenia przez wspólnika zgody na piśmie na głosowanie pisemne od samego późniejszego głosowania pisemnego, które nastąpi nie tylko po uzyskaniu zgód na piśmie od wszystkich wspólników na takie głosowanie pisemne, ale i dopiero po zgłoszeniu projektów uchwał, jakie miałyby w danej sprawie być głosowane (odmiennie *R. Pabis*, w: *M. Bieniak i in.*, Kodeks, 2020, art. 227, Nb 7, który wspomina jedynie o zgodzie na konkretne głosowanie nad jednoznacznie określoną kwestią, względnie *R. Pabis*, w: *A. Opalski* (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 77, zgoda ma dotyczyć większej liczby głosowań „których przedmiot został należycie sprecyzowany”, ale inaczej niż rodzajowo).

Przykład: Wspólnik Frankowska i wspólnik Sikorski otrzymują od wspólnika Zielińskiej wezwanie do wyrażenia zgody na głosowanie pisemne uchwały w sprawie zgody na określoną transakcję (a nie w szczególności uchwały o wyrażeniu zgody na określoną transakcję). Po wyrażeniu przez wszystkich wspólników na piśmie zgody na głosowanie pisemne albo jednocześnie z wyrażeniem takiej zgody, wspólnicy proponują różne projekty uchwał w tej sprawie: Frankowska proponuje uchwałę o odmowie zgody na zawarcie umowy, Sikorski proponuje uchwałę o wyrażeniu zgody bez dalszych zastrzeżeń, a Zielińska proponuje uchwałę o wyrażeniu zgody z zastrzeżeniem, że cena nie będzie wynosić mniej niż 20 mln zł. Ostatecznie głosami Zielińskiej i Sikorskiego zapada ta ostatnia uchwała, a pozostałe dwie nie uzyskują wymaganej większości. Wszystkie one są głosowane w ramach zgody na pisemne głosowanie w danej sprawie wyrażonej przez wszystkich wspólników na piśmie.

2. Zgoda na głosowanie konkretnej uchwały lub w określonej sprawie. Wyrażenie zgody 20
na głosowanie pisemne może dotyczyć konkretnego projektu uchwały wspólników, ale także głosowania pisemnego w określonej sprawie. Wystarczy więc, że zgoda na głosowanie pisemne zostanie wyrażona w stosunku do sprawy dookreślonej w taki sposób, w jaki miałyby to miejsce w przypadku zwołania zgromadzenia wspólników z tą sprawą w porządku obrad, a więc tak, aby spełnić wymaganie z art. 238 § 2 KSH co do szczegółowości porządku obrad.

Przykład: Zgoda może dotyczyć głosowania pisemnego uchwały o powołaniu Kowalskiego na członka zarządu, ale także głosowania pisemnego „w sprawie powołania członka zarządu”, czy szerzej: „w sprawie zmian w składzie zarządu”.

3. Znaczenie możliwości wyrażenia zgody na głosowanie pisemne w określonej sprawie. 21
Praktyczne znaczenie rozróżnienia między wyrażeniem zgody na głosowanie pisemne nad konkretnym projektem uchwały a głosowaniem w tym trybie w określonej sprawie jest następujące: wyrażenie zgody na głosowanie pisemne „w sprawie powołania członka zarządu” otwiera możliwość podjęcia w tym trybie decyzji niezależnie od ostatecznego kształtu proponowanych uchwał. Stanowi więc ze strony wspólnika zgodę na głosowanie w tym trybie wszystkich możliwych propozycji projektów uchwał w przekonaniu, że sprawa powinna być w tym trybie skonkludowana, niezależnie od tego, jak ostatecznie ukształtuje się większość

głosów. Niewątpliwie ułatwia to też pozyskanie zgody wspólnika na głosowanie pisemne, skoro wspólnik może być niechętny wyrażeniu zgody na głosowanie w tym trybie tylko konkretnego projektu uchwały zgłoszonego przez innego wspólnika (zamiast głosowania w trybie pisemnym w określonej sprawie), nie mając pewności, że z równą otwartością ze strony pozostałych wspólników spotka się możliwość głosowania w tym trybie zgłoszonego przez niego kontrprojektu uchwały w danej sprawie, jeżeli miałyby to wymagać osobnej zgody na piśmie wspólników a nie być elementem zgody wyrażonej przez ogół wspólników na głosowanie pisemne w określonej sprawie.

Przykład: Wspólnik Nowak zgłosił projekt uchwały o powołaniu w skład zarządu Malinowskiej, który ma być głosowany pisemnie. Wspólnik Kowalski chce pisemnego głosowania w sprawie powołania nowego członka zarządu tak, aby rozstrzygnąć sprawę bez konieczności odbywania zgromadzenia wspólników, co wszyscy wspólnicy widzą jako uciążliwość. Jednocześnie Kowalski chce zaproponować powołanie w skład zarządu Zielińskiej. W tej sytuacji Kowalski może się obawiać, że w razie wyrażenia przez niego zgody na głosowanie pisemne projektu uchwały zgłoszonego przez Nowaka, Nowak odmawiając z kolei zgody na głosowanie pisemne projektu uchwały zgłoszonego przez Kowalskiego skutecznie zablokuje powołanie Zielińskiej, doprowadzając w ten sposób do powołania swojego kandydata, czyli Malinowskiej. Może tak być, mimo, że według rozeznania Kowalskiego większość wspólników mogłaby być skłonna raczej poprzeć powołanie Zielińskiej niż Malinowskiej, jeżeli tylko propozycja taka będzie mogła być głosowana. W tej sytuacji Kowalski wyraża zgodę na pisemne głosowanie w sprawie powołania członka zarządu, tylko jednak jeżeli nie będzie ono ograniczone do głosowania projektu zgłoszonego przez Nowaka.

- 22 4. Dezaktualizacja zgody na głosowanie pisemne w określonej sprawie.** Zgoda na głosowanie pisemne w określonej sprawie może zdezaktualizować się wskutek upływu czasu. Chodzi o przypadek, gdy wskutek upływu czasu sprawa, na której głosowanie w trybie pisemnym wyrażono zgodę, nie jest już tą samą sprawą, co sprawa, w której zaproponowano następnie konkretne uchwały.

Przykład: W dniu 1 kwietnia wspólnicy wyrazili na piśmie zgodę, aby głosować pisemnie w sprawie odwołania członków zarządu. W dniu 1 czerwca wygaśł wskutek upływu okresu powołania mandat Zielińskiej a 10 czerwca złożył rezygnację Kowalski. Wspólnik Frankowski, wykonując przywilej udziałowy powołał w jego miejsce w skład zarządu Tomaszewskiego, który jest obecnie jedynym członkiem zarządu. Upřednia zgoda na głosowanie pisemne w sprawie odwołania członka zarządu nie może posłużyć dla podjęcia w tym trybie uchwały o odwołaniu Frankowskiego.

- 23 5. Warunkowa lub terminowa zgoda na głosowanie pisemne.** Zgoda wspólnika na głosowanie pisemne może być warunkowa czy terminowa. Nie jest natomiast dopuszczalne warunkowe lub terminowe oddanie głosu w głosowaniu pisemnym, w tym warunkowa lub terminowa zgoda na postanowienie, które ma zostać powzięte.

Przykład: Wspólnik Kowalski zgadza się na piśmie na głosowanie pisemne określonej uchwały z zastrzeżeniem, że wszyscy wspólnicy zgodzą się na piśmie także na głosowanie pisemne określonej innej uchwały np. konkurencyjnej w stosunku do niej.

Przykład: Wspólnik Kowalski zgadza się na piśmie na głosowanie pisemne, ale jedynie w terminie po 14 maja, do kiedy to pozostaje on niedostępny.

- 24 6. Cofnięcie zgody na głosowanie pisemne.** Zgoda wspólnika na głosowanie pisemne może zostać cofnięta, ale nie po zarządzeniu głosowania pisemnego czy po oddaniu głosu przez któregokolwiek wspólnika, kiedy to dochodzi już do skonsumowania tej zgody. Nie ma natomiast przeszkód, aby została ona cofnięta w ten sposób, że oświadczenie o cofnięciu dojdzie do wiadomości pozostałych wspólników czy wspólnika lub organu czy osoby, która wezwała do głosowania pisemnego, później niż oświadczenie o zgodzie (art. 61 § 1 zd. 2 KC). Nie chodzi bowiem o odwołanie oświadczenia, ale o cofnięcie zgody kolejnym oświadczeniem danego wspólnika, jeszcze przed skonsumowaniem tej zgody.

C. Forma zgody

- 25 1. Zakres zastosowania wymagania formy „na piśmie”.** Wymaganie „na piśmie” zostało postawione przed słowem „zgoda” i dlatego dotyczy tak zgody na postanowienie, które ma być

powzięte (czyli na proponowaną uchwałę wspólników), jak i alternatywnie zgody na głosowanie pisemne.

2. Pisemność głosowania. O ile w odniesieniu do zgody wspólnika art. 227 § 2 KSH 26 odwołuje się do określenia „na piśmie”, o tyle w odniesieniu do głosowania, używa on określenia „głosowanie pisemne”. Jeżeli więc wspólnicy wyrażą na to „na piśmie” zgodę, głosowanie będzie „pisemne”. Określenia te są w każdym razie równoznaczne, czego najlepiej dowodzi przykład, w którym każdy ze wspólników, jednocześnie z wyrażeniem zgody na głosowanie pisemne, głosuje od razu „za” uchwałą. Zostaje więc ona podjęta w ten sposób, że wszyscy wspólnicy „na piśmie” wyrazili zgodę, na postanowienie które ma być podjęte, a zgoda wspólników na piśmie na głosowanie pisemne okazuje się nadmiarowa.

3. Treść wymagania formy „na piśmie” – uwaga wprowadzająca. Wymaganie na piśmie 27 oznacza jedynie konieczność udokumentowania zgody (utrwalenia jej w dokumencie), a nie jest równoznaczne z wymaganiami formy pisemnej, o której mowa w art. 78 § 1 KC. Odmienne *R. Pabis*, w: *A. Opalski* (red.), *Kodeks*, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 81, przy czym Autor ten wyklucza nawet zachowanie – w myśl art. 78¹ § 2 KC równorzędnej z formą pisemną – formy elektronicznej oświadczenia woli. Powołuje się on na to, że rzekomo utrzymanie w KSH dotychczasowej treści regulacji mimo wprowadzenia w KC nowych rozwiązań dotyczących formy czynności prawnej ma być celowym zabiegiem ustawodawcy, a tam, gdzie posłużenie się formą elektroniczną na gruncie KSH miałyby być dopuszczalne, ustawodawca o tym wyraźnie wzmiankuje. Poglądu tego nie można w żadnym aspekcie zaakceptować, w szczególności biorąc pod uwagę, że odwołania w KSH do postaci elektronicznej oświadczenia woli czy środków komunikacji elektronicznej (bo nawet nie do „formy elektronicznej”) nie są w żaden sposób kompleksowe, ale pojawiały się w KSH szczątkowo w miarę nowelizacji poszczególnych, różnych aspektów funkcjonowania niektórych spółek, głównie spółki akcyjnej, oraz rozwoju przepisów KC o formie czynności prawnej, zatrzymując się zresztą na różnych etapach tego rozwoju. Kluczowe jest w każdym razie pytanie o uzasadnienie funkcjonalne ewentualnego ograniczenia rozumienia formy „na piśmie” do formy pisemnej. Czy naszym celem jest koniecznie utrzymywanie spółki z o.o. na poziomie funkcjonalności z czasów, kiedy jako forma prawna powstawała, tj. końca XIX w., czy też, tam gdzie – jak w omawianym przypadku – jest to możliwe nawet bez interwencji ustawodawcy, wykorzystanie istniejących rozwiązań dla uczynienia z niej formy żywej, odpowiadającej w pełni potrzebom obrotu. Wymaganie w czasach powszechnego korzystania z maili i innych sposobów komunikacji elektronicznej aż formy pisemnej w rozumieniu art. 78 § 1 KC, istotnie a bez jakiegokolwiek uzasadnienia interesem spółki czy wspólników, ograniczyłoby znaczenie głosowania z art. 227 § 2 KSH jako sposobu elastycznego podejmowania decyzji przez wspólników.

4. Wymaganie formy „na piśmie” – wskazówka praktyczna. Od formy pisemnej 28 wymaganie na piśmie wyróżnia brak w tym ostatnim przypadku własnoręcznego podpisu wspólnika. Wystarczy więc np. email czy faks pochodzący od danego wspólnika. Dopuszczalne jest też zaznaczenie przez wspólnika sposobu swojego głosowania na karcie do głosowania (np. krzyżyk w odpowiedniej kratce), chociażby bez własnoręcznego podpisu wspólnika, jeżeli z karty do głosowania wynika od kogo pochodzi dany głos (np. karta do głosowania wskazuje na określonego wspólnika czy wprawdzie obejmuje ona głosy różnych wspólników, ale każdy głosuje w przeznaczonym dla siebie miejscu na tej karcie). Wymaganie „na piśmie” można więc obecnie, po jej wprowadzeniu, zrównać z formą dokumentową, o której mowa w art. 77² KC.

5. Zaostrzenie wymagania formy w umowie spółki. Nie ma przeszkód, aby umowa 29 spółki zaostrzyła wymagania co do formy np. wprowadzając wymagania formy pisemnej zgody na głosowanie pisemne, czy głosu oddawanego w tym głosowaniu (tak też *R. Pabis*, w: *M. Bieniak i in.*, *Kodeks*, 2020, art. 227, Nb 78). Może to pozwolić lepiej utrwalić przebieg głosowania, przy czym wymaganie więcej niż formy pisemnej zastrzeżonej pod rygorem nieważności, pozbawiłoby tę instytucję praktycznego znaczenia, które jest dzisiaj konsekwencją odformalizowania, odpowiadającego potrzebom szczególnie spółek z mniejszą liczbą wspólników.

30 6. Sankcja za brak wymaganej formy. Wymaganie formy („na piśmie”) nie jest tutaj zastrzeżone pod rygorem nieważności (odmiennie *K. Kopaczyńska-Pieczniak*, w: *A. Kidyba* (red.), *Kodeks*, t. II, 2018, art. 227, pkt 7). Podstawowe znaczenie tego wymagania polega na tym, że w jego konsekwencji zachowanie wspólnika nieprzybierające postaci oświadczenia „na piśmie” nie powinno jako zasada być interpretowane jako wyrażenie zgody.

31 7. Sposób udokumentowania zgody wyrażonej na piśmie. W razie wyrażenia przez wspólnika zgody na piśmie na określone postanowienie lub na głosowanie pisemne, utrwaleniu w dokumencie (ale, o czym za chwilę, na różnych zasadach) podlega zarówno: 1) fakt zgody wspólnika, jak i 2) postanowienie, które ma być powzięte, lub sprawa czy projekt uchwały w odniesieniu do której wyraził on zgodę na głosowanie pisemne. Udokumentowanie zgody musi pochodzić od takiego wspólnika i nie wystarczy, że wzmianka o głosie wspólnika czy jego zgodzie na głosowanie pisemne zostanie udokumentowana (utrwalona w dokumencie) przez inną osobę np. przez organizatora głosowania w sporządzonym przez niego protokole. Inna osoba może natomiast utrwalić w dokumencie (nawet odrębnym od dokumentu, w którym utrwalono głos danego wspólnika) postanowienie, które ma być powzięte, lub sprawę, nad którą ma się zgodzić z wyrażoną zgodą głosować pisemnie, czy projekt uchwały na której pisemne głosowania wyrażono zgodę.

Przykład: Zgodnie z mailem od wspólnika Kowalskiego głosuje on za projektem uchwały przesłanym mu listem poleconym przez wspólnika Nowaka z datą 1.6.2018 r. Mail wspólnika Kowalskiego nie musi ponadto przedstawiać treści proponowanej uchwały wspólników i wystarczy, że zawierał go list polecony wspólnika Nowaka.

32 8. Oddanie głosu w głosowaniu pisemnym jako dorozumiana zgoda danego wspólnika na głosowanie pisemne. Głosowanie przez wspólnika na piśmie nad uchwałą, obojętnie czy „za”, „przeciw” czy poprzez oddanie głosu „wstrzymującego się”, co do zasady (patrz dalej w tym i następnych Nb), konsumuje wymaganie jego zgody na piśmie na głosowanie pisemne. Nawet bowiem głos oddany „przeciw” jest udziałem w głosowaniu, a więc akceptacją tego głosowania. Inaczej należy traktować dopiero oddanie w głosowaniu głosu nieważnego, aczkolwiek i tutaj może się zdarzyć, że, zależnie od przyczyny nieważności, oświadczenie wspólnika będzie nieważne tylko w części obejmującej oddanie głosu, a w części, z której wynika, chociażby dorozumiana, zgoda tego wspólnika na głosowanie pisemne, pozostanie ono ważne.

Przykład: Wspólnik Kowalski i wspólnik Malinowska otrzymali od wspólnika Nowaka wezwanie do głosowania na piśmie nad uchwałą o wyrażeniu zgody na zawarcie przez spółkę określonej umowy, której projekt został załączony przez Nowaka. Malinowska odpisuje Nowakowi, że wyraża jedynie zgodę na głosowanie pisemne, ale głosuje przeciwko uchwale. Z kolei Kowalski odpisuje Nowakowi, że głosuje „za”. Nie zaznacza on wprawdzie wyraźnie, że wyraża zgodę na głosowanie pisemne, ale wniosek taki należy wywieść z faktu oddania przez niego głosu na piśmie. Ponieważ „za” głosował również Nowak, a wspólnicy mają równą liczbę głosów uchwała została podjęta, mimo braku zgody wszystkich wspólników na postanowienie, które ma zostać powzięte, ale dzięki wyrażeniu przez wszystkich nich zgody na piśmie na pisemne głosowanie.

33 9. Zgoda na postanowienie bez zgody na głosowanie pisemne. Inaczej będzie też tam, gdzie wspólnik wyrażając na piśmie zgodę na postanowienie, które ma zostać powzięte, sprzeciwia się jednocześnie głosowaniu pisemnemu, chcąc aby, jeżeli miałyby nie dojść do wyrażenia przez wszystkich wspólników na piśmie zgody na postanowienie, które ma zostać powzięte, doszło – zamiast do głosowania pisemnego nad daną uchwałą – do zgromadzenia wspólników, na którym mógłby on przekonać wspólników sprzeciwiających się podjęciu uchwały do głosowania za jej poparciem. Chodziłoby więc o wykluczenie w ten sposób takiego wariantu rozwoju sytuacji, w którym w trakcie głosowania pisemnego, na które wszyscy się zgodzą, dojdzie – po przeprowadzeniu głosowania – do niepodjęcia uchwały ze względu na brak wymaganej większości, ale samo głosowanie się odbędzie.

Przykład: Wspólnik Kowalski wyraża na piśmie zgodę na postanowienie, które ma być podjęte, przy czym zastrzega, że nie wyraża zgody na głosowanie pisemne, a więc jeżeli którykolwiek ze wspólników nie wyrazi zgody na postanowienie, głosowanie uchwały może mieć miejsce jedynie na zgromadzeniu

wspólników. Chodzi mu o wykluczenie przyjęcia, że wspólnicy głosowali, ale nie przyjęli określonej uchwały.

D. Udzielający zgody

1. **Wspólnik wyłączony od głosowania.** Zgoda jest wymagana także od wspólnika, który 34 w danej sprawie nie może głosować np. ze względu na ograniczenia z art. 244 KSH (tak też *R. Pabis*, w: *M. Bieniak i in.*, Kodeks, 2020, art. 227, Nb 8) czy art. 6 § 5 zd. 3 KSH. Nie wyklucza to bowiem jego udziału w zgromadzeniu wspólników rozpatrującym daną sprawę (w tym przedstawienia przez niego na takim zgromadzeniu własnego stanowiska, co może wpłynąć na sposób głosowania innych wspólników, tj. tych uprawnionych do głosowania) i dlatego rezygnacja z podjęcia tej uchwały na zgromadzeniu wymaga także jego zgody. Jednocześnie sam brak możliwości głosowania przez danego wspólnika (a więc i brak możliwości jego głosowania na piśmie „za” uchwałą) nie wyklucza udzielenia przez niego zgody na głosowanie przez pozostałych wspólników w trybie pisemnym. Wykluczone jest natomiast w tym przypadku podjęcie uchwały w ten sposób, że wszyscy wspólnicy wyrażą na piśmie zgodę na postanowienie, które ma być podjęte, bo zgody takiej nie może wyrazić wspólnik, który w danej sprawie nie może głosować. Nie byłaby natomiast właściwa interpretacja, zgodnie z którą wystarczyłoby, aby na piśmie zgodę na postanowienie, które ma być powzięte, wyrazili tylko ci wspólnicy, którzy są uprawnieni do głosowania w danej sprawie. Byłoby to sprzeczne z odwołaniem w art. 227 § 2 KSH do „wszystkich” wspólników, a ponadto niezasadnie różnicowałoby wspólników w ten sposób, że zgoda takiego wspólnika byłaby wymagana, aby przeprowadzić głosowanie pisemne (w szczególności tylko dlatego, że któryś z pozostałych wspólników nie głosuje „za” uchwałą), podczas gdy nie miałaby ona być wymagana przy powzięciu uchwały w ten sposób, że wszyscy pozostali wspólnicy wyrażą zgodę na piśmie na postanowienie, które ma być podjęte. Chodzi tutaj o przypadek, gdy w ogóle nie można z danego udziału głosować w danej sprawie, a nie o przypadek, gdy głosować z danego udziału może we własnym imieniu zastawnik czy użytkownik udziału zamiast wspólnika. Będzie jeszcze mowa o tym, że w tym przypadku to zastawnik czy użytkownik udziału władny jest wydać stosowną zgodę na piśmie.

2. **Zastawnik lub użytkownik udziału wykonujący prawo głosu we własnym imieniu.** 35 Zwrot „wszyscy wspólnicy wyrażą na piśmie zgodę” nie wyklucza wyrażenia zgody przez zastawnika czy użytkownika udziału, jeżeli w danej sprawie to on jest uprawniony do głosowania z udziału we własnym imieniu (patrz uwagi do art. 187 § 2 KSH) (tak też *R. Pabis*, w: *A. Opalski* (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 82). W takim przypadku zgody tej nie może wyrazić wspólnik. Zgodę na piśmie na głosowanie pisemne wyraża więc ten, kto z danego udziału jest uprawniony do głosowania w danej sprawie we własnym imieniu, obojętnie czy jest to wspólnik, zastawnik czy użytkownik. Byłoby niezrozumiałe, gdyby podjęcie uchwały wspólników bez odbycia zgromadzenia w ten sposób, że wszyscy wspólnicy wyrażą na piśmie zgodę na postanowienie, które ma być powzięte, mogło nastąpić z udziałem zastawnika czy użytkownika udziału uprawnionego do wykonywania we własnym imieniu prawa głosu (bo nie dochodziłoby wówczas do niczego więcej jak oddanie z tego udziału przez zastawnika czy użytkownika głosu „za” uchwałą), podczas gdy wyrażenie zgody na „większościowe” głosowanie pisemne, bez odbycia zgromadzenia, pozostawałoby w domenie wspólnika, z wyłączeniem zastawnika czy użytkownika uprawnionego do głosowania w danej sprawie.

3. **Umocowanie pełnomocnika.** To, czy pełnomocnik wspólnika, zastawnika lub użytkownika 36 udziału umocowany do głosowania w danej sprawie jest też umocowany do wyrażenia zgody na głosowanie pisemne należy oceniać *ad casum*, przy czym zazwyczaj ocena ta prowadzić będzie do pozytywnego wniosku co do istnienia takiego umocowania: skoro bowiem pełnomocnik jest uprawniony do oddania głosu w danej sprawie, to co do zasady jego decyzją powinno też być czy głosowanie to będzie głosowaniem na zgromadzeniu wspólników czy głosowaniem pisemnym (dopuszczalność, jako zasada, głosowania pisemnego przez pełnomocnika nie powinna w każdym razie budzić wątpliwości – tak też *A. Kidyba*, Komentarz aktualizowany, 2021, art. 227, pkt 3). Będzie tak szczególnie wtedy, gdy wyrażenie zgody na głosowanie pisemne jest połączone z głosowaniem (w szczególności jednoczesnym

z wyrażeniem tej zgody) w imieniu danego wspólnika, zastawnika lub użytkownika udziału przez tego samego pełnomocnika. Chodzi więc o umocowanie pełnomocnika do przesądzenia w imieniu mocodawcy sposobu głosowania nad uchwałą, w głosowaniu nad którą to uchwałą ten pełnomocnik odda głos, raczej niż przesądzenie przez niego w imieniu mocodawcy sposobu głosowania, w którym to głosowaniu prawo głosu będzie w imieniu tego mocodawcy wykonywał ktoś inny. Mocodawca może jednak zastrzec inaczej. Patrz też uwagi do art. 243 KSH odnośnie do stosowania tego przepisu do głosowania pisemnego, o którym mowa w art. 227 § 2 KSH.

- 37 4. Związanie nabywcy udziałów zgodą na głosowanie pisemne, jeżeli uprzednio nie był wspólnikiem.** Zgoda na głosowanie pisemne wiąże także nabywcę udziałów, przy czym jedynie, jeżeli nie był on do tej pory wspólnikiem i chociażby nabył on od zbywcy jedynie część jego udziałów i zbywca dalej pozostawał wspólnikiem (podobnie *R. Pabis*, w: *A. Opalski* (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 82, który bez dalszych zastrzeżeń pisze, że oświadczenia zbywcy udziałów – byłego wspólnika wiążą sukcesora). Przemawia za tym nie tylko okoliczność, że wyrażona zgoda kształtuje sytuację prawną zbywanych udziałów, którą przejmuje „z dobrodziejstwem inwentarza” nabywca, ale przemawiają za tym także względy funkcjonalne, skoro odmienna interpretacja prowadziłaby w praktyce do odwoływalności zgody nawet po zarządzeniu głosowania.

Przykład: W dniu 1 kwietnia Kowalski wyraził na piśmie zgodę na głosowanie pisemne określonej uchwały. Już w trakcie głosowania w dniu 10 maja Kowalski zbył 40 spośród 100 swoich udziałów Nowakowi. Nowak nie posiadał do tej pory udziałów spółki. Jest on związany wyrażoną przez Kowalskiego zgodą, tak samo jak związany jest nią dalej sam Kowalski, co do głosowania z pozostałych mu 60 udziałów. Odwołanie zgody, jak była wcześniej mowa, jest możliwe do momentu rozpoczęcia głosowania, a więc skonsumowania zgody.

- 38 5. Związanie nabywcy udziałów zgodą na głosowanie pisemne, jeżeli uprzednio był wspólnikiem.** Jeżeli natomiast nabywca udziałów był wcześniej wspólnikiem i nie wyraził do tej pory zgody na głosowanie pisemne, nie pozostaje związany i po nabyciu udziałów zgodą wyrażoną uprzednio przez zbywcę.

Przykład: Kontynuując wcześniejszy przykład: jeżeli Nowak uprzednio posiadałby 20 udziałów, samo nabycie 40 udziałów od Kowalskiego, nie oznacza, że nie jest już wymagana zgoda na głosowanie pisemne od Nowaka.

- 39 6. Związanie nabywcy udziałów zgodą na głosowanie pisemne – podsumowanie.** Zgoda na głosowanie pisemne nie jest więc konieczna jedynie w razie nabycia udziałów od wspólnika, który był już związany zgodą na głosowanie pisemne, przez osobę, która albo nie była do tej pory wspólnikiem albo sama już taką zgodę jako wspólnik również wyraziła.

Przykład: Kontynuując wcześniejszy przykład: jeżeli Zielińska nabędzie 10 udziałów od Nowaka, nie jest związana jakkolwiek uprzednio wyrażoną zgodą, bo nabywa udziały od Nowaka, czyli wspólnika, który musi jeszcze wyrazić zgodę na głosowanie pisemne, a to z tego względu, że obok udziałów nabywanych od Kowalskiego dysponował on jeszcze innymi dalszymi udziałami. Będzie tak nawet, jeżeli nabywane przez Zielińską udziały będą tymi dokładnie udziałami, które Nowak nabył uprzednio od Kowalskiego. Decyduje bowiem fakt, że Zielińska nabyła je od wspólnika, który w momencie nabycia nie był związany zgodą na głosowanie pisemne.

- 40 7. Związanie nabywcy udziałów swoją własną zgodą, nawet jeżeli nabywa udziały od wspólnika, który zgody na głosowanie pisemne nie wyraził.** Nabycie dalszych udziałów przez wspólnika, który uprzednio wyraził zgodę na głosowanie pisemne, pozostaje bez znaczenia, tj. pozostaje on związany zgodą na głosowanie pisemne, chociażby nabył on udziały od wspólnika, który taką zgodą związany nie był. Oczywiście na zasadach już powoływanych (a więc do momentu skonsumowania zgody wskutek rozpoczęcia głosowania) może on odwołać wyrażoną zgodę.

Przykład: Kowalski, któremu przysługiwało do tej pory 20 udziałów, wyraził zgodę na głosowanie pisemne nad określoną uchwałą a następnie nabył kolejne 10 udziałów od Nowaka, który takiej zgody do tej pory nie wyraził. Kowalski pozostaje związany swoją zgodą, tj. nie jest potrzebna ani nowa

zgoda w odniesieniu do dotychczasowych 20 udziałów, ani kolejna zgoda w odniesieniu do 10 udziałów nabytych od Nowaka.

8. Legitymacja formalna a legitymacja materialna. Decyduje co do zasady legitymacja 41 formalna, przy czym spółka może potraktować jako współnika także legitymowanego materialnie, wówczas odmawiając traktowania jako współnika legitymowanego jedynie formalnie i tym samym odmawiając uznania oddanego przez niego głosu jako ważnego głosu.

E. Zainicjowanie głosowania pisemnego

1. Pojęcie zainicjowania głosowania pisemnego. Przez zainicjowanie głosowania pisemnego 42 należy rozumieć zaproponowanie współnikom rozstrzygnięcia określonej sprawy w trybie pisemnym, tudzież od razu zaproponowanie powzięcia w tym trybie uchwały o określonej treści.

Przykład: Wspólnik Kowalski wzywa pozostałych współników do wyrażenia zgody, aby w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego bez zmiany umowy spółki głosować pisemnie. Oczywiście, jeżeli wszyscy współnicy wyrażą na piśmie zgodę na takie głosowanie, zaproponowane i następnie głosowane pisemnie uchwały mogą mieć różną treść (w granicach, w jakich nakreślona została sprawa mająca być pisemnie głosowana) np. w zakresie proponowanej wysokości podwyższenia kapitału zakładowego czy odnośnie wartości, po której miałyby być obejmowane nowe udziały. Wspólnicy wyrazili bowiem zgodę na pisemne głosowanie nie co do określonej uchwały, ale w określonej sprawie.

Przykład: Wspólnik Kowalski wzywa pozostałych współników do wyrażenia na piśmie zgody na uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego bez zmiany umowy spółki o określonej treści, a więc miałyby dojść do głosowania pisemnego nie w określonej sprawie, ale co do określonej uchwały.

Czym innym będzie natomiast zaproponowanie podjęcia uchwały o określonej treści w przypadku, gdy współnicy wyrazili już zgodę na rozstrzygnięcie w głosowaniu pisemnym określonej sprawy. To pierwsze można zestawić z umieszczeniem określonej sprawy w porządku obrad zgromadzenia, a to drugie z zaproponowaniem – w ramach takiego istniejącego punktu porządku obrad – projektu uchwały o określonej treści. Projekt taki może więc zostać zaproponowany na zasadach właściwych dla proponowania projektów uchwał na zgromadzeniu współników, a więc przez dowolnego współnika, czy alternatywnie przez organ lub osobę uprawnioną do zwołania zgromadzenia.

2. Prawo współnika zainicjowania głosowania pisemnego. Prawo zainicjowania głosowania 43 pisemnego przysługuje każdemu współnikowi, bez względu na jego udział w kapitale zakładowym czy w ogóle głosów w spółce (odmiennie *R. Pabis*, w: *M. Bieniak i in.*, Kodeks, 2020, art. 227, Nb 10, który przeprowadzenie głosowania pisemnego powierza członkowi zarządu wyznaczonemu przez ten organ w zastępstwie przewodniczącego zgromadzenia, chociaż *R. Pabis*, w: *A. Opalski* (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 79 stwierdza, że inicjatorem głosowania pisemnego może być każdy organ spółki, poszczególne członkowie organów spółki, a także każdy współnik, nawet ten nieuprawniony do żądania zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia współników stosownie do art. 236 § 1 KSH). Przysługiwanie tego prawa należy więc potraktować bardziej liberalnie niż w przypadku prawa poszczególnego członka organu do zainicjowania głosowania pisemnego w zarządzie, radzie nadzorczej czy komisji rewizyjnej, gdzie prawo to przysługuje członkom tych organów – jak należy uznać – jedynie na tych samych zasadach, co przysługuje im prawo zwołania posiedzenia danego organu. Tymczasem prawo zainicjowania głosowania pisemnego współników przysługuje także współnikom, którzy samodzielnie nie mają prawa zwołania zgromadzenia współników. Za większym liberalizmem przemawia to, że przeprowadzenie głosowania pisemnego współników wymaga zgody wszystkich współników, podczas gdy w przypadku innych organów spółki zgoda pozostałych członków organu nie jest dla głosowania pisemnego w modelu kodeksowym konieczna, a wystarczy dopuszczenie tego trybu podejmowania uchwał w danym organie przez umowę spółki. O ile więc w przypadku pozostałych organów zainicjowanie głosowania pisemnego prowadzi do narzucenia pozostałym członkom danego organu określonego trybu podjęcia decyzji, o tyle w przypadku zainicjowania głosowania pisemnego współników jest ono jedynie skierowaną w ich stronę propozycją co do trybu procedowania. W ostateczności

inny wspólnik może nawet pozostać bierny, ani nie wyrażając zgody ani nie odmawiając skierowanej do niego propozycji. Można więc zauważyć, że zwołanie zgromadzenia wspólników jest aktem władczym wobec pozostałych wspólników, co do zasady umożliwiając podejmowanie decyzji nawet pod ich nieobecność, gdy tymczasem podjęcie uchwały wspólników w głosowaniu pisemnym wymaga zawsze zgody wspólników na ten tryb procedowania.

- 44 3. Prawo innych osób i organów zainicjowania głosowania pisemnego.** Ponadto prawo zainicjowania głosowania pisemnego wspólników przysługuje organom i osobom uprawnionym do zwołania zgromadzenia wspólników, skoro mowa tutaj o trybie podejmowania uchwał stanowiącym, w pewnym zakresie, alternatywę wobec głosowania na zgromadzeniu wspólników (częściowo odmiennie *R. Pabis*, w: *M. Bieniak i in.*, Kodeks, 2020, art. 227, Nb 10, który przewiduje przeprowadzanie głosowania pisemnego tylko przez członka zarządu wyznaczonego przez zarząd, chociaż *R. Pabis*, w: *A. Opalski* (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 79 stwierdza, że inicjatorem głosowania pisemnego może być każdy organ spółki, poszczególni członkowie organów spółki, a także każdy wspólnik, nawet ten nieuprawniony do żądania zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników stosownie do art. 236 § 1 KSH). Nie wyklucza to oczywiście, że z nieformalną inicjatywą przeprowadzenia głosowania pisemnego w określonej sprawie czy nad zaproponowaną uchwałą wystąpi jeszcze inna osoba czy organ, a wszyscy wspólnicy wyrażą na to zgodę. Zgoda ta będzie w pełni skuteczna niezależnie od tego, kto nieformalnie zainicjował podjęcie uchwały w tym trybie. Bardzo często inicjując podjęcie uchwały w trybie głosowania pisemnego, zamiast zwołania zgromadzenia wspólników, zarząd będzie miał nieformalną wiedzę odnośnie do pozytywnego stanowiska wszystkich wspólników co do podjęcia określonej uchwały. Bez takiej nieformalnej wiedzy ryzykuje bowiem, że nie wszyscy wspólnicy wyrażą na piśmie zgodę, jeśli już nie na postanowienie, które ma zostać powzięte, to chociaż na głosowanie pisemne, co tylko opóźni nieuchronne zwołanie zgromadzenia i głosowanie na nim proponowanej uchwały.

F. Zarządzenie głosowania i zliczenie głosów

- 45 1. Zarządzenie głosowania i zliczenie głosów w głosowaniu pisemnym.** Czym innym będzie również zarządzenie głosowania i zliczenie głosów w głosowaniu pisemnym. Następuje to już po tym, jak wspólnicy wyrazili na piśmie zgodę na głosowanie pisemne określonej uchwały lub w określonej sprawie, lub równoległe do wezwania wspólników do wyrażenia takiej zgody. Zarządzić głosowanie może tylko wspólnik (odmiennie *R. Pabis*, w: *M. Bieniak i in.*, Kodeks, 2020, art. 227, Nb 10, który przeprowadzenie głosowania pisemnego powierza członkowi zarządu wyznaczonemu przez zarząd). Jest to taka sama sytuacja jak ze zgromadzeniem wspólników, gdzie, poza przypadkiem głosowania nad wyborem przewodniczącego zgromadzenia, zarządzić głosowanie może wyłącznie osoba mająca zaufanie wspólników, obrana przez nich przewodniczącym zgromadzenia wspólników. Tak jest też z głosowaniem pisemnym: zaproponować podjęcie uchwały o określonej treści może także osoba niebędąca wspólnikiem (tj. każdy organ lub osoba uprawniona do zwołania zgromadzenia wspólników), ale zarządzić głosowanie już tylko wspólnik. Osoba zarządzająca głosowanie, jeżeli co innego nie wynika z umowy spółki czy regulaminu zgromadzenia, dokonuje też zliczenia głosów, które wobec tego powinny być kierowane bezpośrednio do niej. Zarządzenie głosowania przez inny organ lub osobę rzadko będzie jednak naruszeniem uzasadniającym skuteczne zaskarżenie uchwały powództwem o stwierdzenie jej nieważności, bo rzadko będzie możliwe wykazanie, że miało to lub mogło mieć wpływ na treść uchwały, tym bardziej, że poza przypadkiem głosowania tajnego, oddane głosy będą jawne.
- 46 2. Moment zarządzenia głosowania pisemnego.** Głosowanie pisemne jest co do zasady zarządzane w stosunku do danego wspólnika w momencie, w którym zawiadomienie o jego zarządzeniu doszło do wiadomości tego wspólnika w taki sposób, że może on zapoznać się z jego treścią. Umowa spółki czy regulamin zgromadzenia wspólników może jednak przejść od teorii możliwości zapoznania się do np. teorii wysłania, co mogłoby posłużyć ułatwieniu przeprowadzenia takiego głosowania na wypadek opóźnienia dojścia zawiadomienia o jego zarządzeniu do wiadomości danego wspólnika. W tym przypadku z zarządzeniem głosowania

będziemy mieli do czynienia już w momencie wysyłki zawiadomień na sposoby określone w umowie spółki czy regulaminie zgromadzenia wspólników.

Przykład: Zgodnie z umową spółki głosowanie pisemne jest zarządzane w momencie wysyłki zawiadomienia do danego wspólnika na podany przez niego adres email, przy czym zawiadomienia mają być wysyłane jednocześnie. Zgodnie z umową spółki termin na oddanie głosu to trzy dni robocze od dnia zarządzenia głosowania pisemnego. W dniu 1 kwietnia wspólnicy (w tym również wspólnik Kowalski) wyrazili mailowo zgodę na głosowanie pisemne w sprawie nabycia przez spółkę określonej nieruchomości. W dniu 5 kwietnia wspólnik Nowak – poprzez wysyłkę maili do pozostałych wspólników – zaproponował podjęcie uchwały o wyrażeniu przez spółkę zgody na nabycie tej nieruchomości, ale za cenę nieprzewyższającą 1 600 000 zł, oraz zarządził głosowanie. Zgodnie z umową spółki głosowanie to trwa do 8 kwietnia włącznie i to mimo, że wspólnik Kowalski, który od 3 kwietnia przebywa nieprzytomny w szpitalu, nie mógł zapoznać się z wysłanym do niego mailowym zawiadomieniem.

3. Treść zarządzenia głosowania pisemnego. Zarządzenie głosowania pisemnego musi 47 wskazywać treść uchwały poddawanej głosowaniu, a ponadto może (ale nie musi) wskazywać termin na oddanie głosu (zarządzenie będzie obligatoryjnie wskazywać taki termin, jeżeli został on wyznaczony przez zarządzającego głosowanie, a może go wskazywać, jeżeli wynika on z umowy spółki czy regulaminu zgromadzenia wspólników) oraz osobę zliczającą głosy (wskazanie to jest obligatoryjne, jeżeli ta jest inna niż zarządzający głosowanie), a także może wskazywać obowiązujący lub rekomendowany sposób oddania głosu (może on być obligatoryjny dla oddającego głos jedynie z mocy umowy spółki czy regulaminu zgromadzenia), np. mailem na określony adres mailowy, listem poleconym czy przesyłką pocztą kurierską na określony adres korespondencyjny, czy ze wskazaniem odbiorcy w spółce („do rąk Jana Kowalskiego”) lub określonym innym dopiskiem (jak z dopiskiem: „Głos oddany w głosowaniu wspólników”). Inaczej *R. Pabis*, w: *M. Bieniak i in.*, Kodeks, 2020, art. 227, Nb 10, wymagający podania wspólnikom treści uchwały oraz terminu na oddanie głosu.

4. Umocowanie do wyznaczenia terminu na oddanie głosu. Zarządzający głosowanie nie 48 potrzebuje do wyznaczenia terminu na oddanie głosu wyraźnego upoważnienia w umowie spółki czy regulaminie zgromadzenia wspólników, bo umocowanie takie wynika z art. 4 § 1 pkt 9 KSH, definiującego głosy jako głosy oddane „podczas głosowania”, a więc zakładającego, że oświadczenie w innym przypadku stanowiące głos może zostać oddane także przed zarządzeniem głosowania, a więc przed rozpoczęciem głosowania, czy po zakończeniu głosowania. Termin taki może też skutecznie wynikać z umowy spółki czy regulaminu zgromadzenia wspólników.

5. Sposób wyznaczenia terminu na oddanie głosu. Termin na oddanie głosu na piśmie 49 może zostać określony także już w umowie spółki czy regulaminie zgromadzenia wspólników (tak też *R. Pabis*, w: *A. Opalski* (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 83).

Przykład: Zgodnie z umową spółki w głosowaniu pisemnym głos może zostać oddany w ciągu 4 dni roboczych od dnia zawiadomienia danego wspólnika o zarządzeniu głosowania. Zawiadomienia powinny zostać wysłane do wszystkich wspólników jednocześnie.

Przykład: Zgodnie z umową spółki w głosowaniu pisemnym głos może zostać oddany w ciągu 3 dni roboczych od dnia wysyłki do danego wspólnika zawiadomienia o zarządzeniu głosowania, przy czym wysyłka taka powinna nastąpić jednocześnie do wszystkich wspólników w drodze maila wysłanego na adres podany przez danego wspólnika najpóźniej wraz ze zgodą na głosowanie pisemne.

6. Odpowiedniość terminu na oddanie głosu. Termin na oddanie głosu w głosowaniu 50 pisemnym, obojętnie czy wynika z umowy spółki, regulaminu zgromadzenia wspólników czy decyzji zarządzającego głosowanie, powinien być odpowiedni. Oznacza to, że powinien on uwzględniać sposób oddania głosu na piśmie (mail, faks, listownie itd.), niezbędny czas do namysłu wspólnika (w tym na dokonanie określonych konsultacji z doradcami wspólnika czy innymi wspólnikami), a także okoliczność, że odmiennie niż członkowie zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej, wspólnik nie jest „sługą” spółki i wobec tego nie może być od niego wymagana szczególna dyspozycyjność. W związku z tym, co do zasady, dopiero termin nie trzech, lecz pięciu dni roboczych od otrzymania przez wspólnika zarządzenia o głosowaniu

należy uznać za odpowiedni. Jest to więc więcej niż w przypadku głosowania pisemnego w zarządzie czy radzie nadzorczej. Będzie on naturalnie musiał być jeszcze dłuższy w razie przejścia od teorii możliwości zapoznania się na teorię wysłania, chyba że wysyłka zarządzenia o głosowaniu będzie następować mailem czy faksem. Trzeba przy tym zwrócić uwagę, że termin na zwołanie zgromadzenia wspólników jest skądinąd znacznie dłuższy.

51 7. Skutki braku odpowiedniości terminu na oddanie głosu. Brak odpowiedniości terminu na oddanie głosu skutkuje bezskutecznością wyznaczonego terminu. Nie unieważnia to głosowania, ponieważ możliwe jest głosowanie bez wyznaczenia terminu na oddanie głosu. Głosowanie takie trwa wówczas (patrz dalsze uwagi) co do zasady aż do oddania głosu przez ostatniego uprawnionego do tego wspólnika. Wyznaczenie terminu, aby było skuteczne, musi zapewniać odpowiedniość terminu.

52 8. Brak wyznaczenia terminu na oddanie głosu. Jeżeli zarządzający głosowanie nie wyznaczył terminu na oddanie głosu ani nie wynika on z umowy spółki czy regulaminu zgromadzenia wspólników, głosowanie trwa, jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, aż do momentu oddania głosu przez ostatniego ze wspólników uprawnionych do oddania głosu. Nie kończy się ono więc w szczególności już z momentem uzyskania wystarczającej liczby głosów dla przyjęcia uchwały, tj. chociażby dalsze głosy nie mogły już zmienić pozytywnego wyniku głosowania.

Przykład: W spółce jest trzech wspólników, każdy dysponujący 200 udziałami i głosami: Nowak, Malinowska i Kowalski. Po zarządzeniu głosowania na piśmie (uprzednio wszyscy wspólnicy wyrazili na piśmie zgodę na pisemne głosowanie) głosy „za” oddali Nowak i Malinowski. Ponieważ podjęcie uchwały wymaga bezwzględnej większości głosów, jak tylko zakończy się głosowanie, uchwała zostanie podjęta. Nie zostaje ona natomiast podjęta już z momentem oddania głosu przez ostatniego z: Nowak czy Malinowska. Jeżeli nie wyznaczono terminu na oddanie głosu, Kowalski poprzez nieoddawanie głosu, może też zablokować podjęcie uchwały, czego nie mógłby, gdyby oddał głos „przeciw”.

53 9. Zakończenie głosowania z momentem uzyskania wymaganej większości lub momentem, od którego jest pewne, że nie zostanie ona uzyskana. Umowa spółki czy regulamin zgromadzenia wspólników mogą przewidywać, że głosowanie kończy się, gdy oddane już głosy przesądzą wynik głosowania, tj. uchwała zostaje podjęta bez względu na sposób oddania dalszych głosów, lub odwrotnie: bez względu na sposób oddania dalszych głosów, nie zostaje ona podjęta.

Przykład: W spółce jest czterech wspólników mających równą liczbę głosów: Frankowski, Zielińska, Kowalski i Nowak. Umowa spółki przewiduje, że głosowanie pisemne kończy się z upływem drugiego dnia po otrzymaniu zarządzenia o głosowaniu przez ostatniego ze wspólników, nie później jednak niż z momentem, w którym oddane głosy przesądzą o możliwym wyniku głosowania. Po oddaniu głosów przeciwko uchwale przez Kowalskiego i Nowaka, głosowanie się kończy.

54 10. Oddanie głosu przez wszystkich uprawnionych wspólników. Oczywiście głosowanie jest zakończone przed wyznaczonym terminem, jeżeli wcześniej doszło już do oddania głosu przez wszystkich uprawnionych wspólników.

55 11. Inne przedterminowe zakończenie głosowania. Wspólnik, który zarządził głosowanie pisemne, nie może przedterminowo zakończyć głosowania, chyba że w ten sposób, że zawiadomi wszystkich uprawnionych jeszcze do oddania głosu o uzupełnieniu przez siebie zarządzenia głosowania o termin na oddanie głosu. Termin ten musi być wówczas odpowiedni, licząc od zawiadomienia o uzupełnieniu a nie od zawiadomienia o zarządzeniu głosowania. Nie jest natomiast możliwe, wobec oddania już niektórych głosów, aby wycofać, zakończyć głosowanie bez jakiegokolwiek rozstrzygnięcia (odmiennie *R. Pabis*, w: *A. Opalski* (red.), Kodeks, t. 2B, 2018, art. 227, Nb 83, który przewiduje to jako sposób poradzenia sobie z przeciągającym się głosowaniem).

56 12. Identyfikacja głosujących. Kodeks nie wprowadza szczególnych, konkretnych wymagań odnośnie do identyfikacji przez zliczającego głosy wspólników oddających głos. Właściwe mechanizmy może przewidywać umowa spółki czy, w pewnym zakresie, regulamin zgromadzenia

[Przejdź do księgarni →](#)